

OBSAH

Úvodem	11
1 Úvod do psychologie	13
Pojem psychologie	13
Projevy a funkce psychiky	13
Využití psychologie v praxi	14
Odvětví psychologie	16
Metody psychologie	17
Experiment	17
Pozorování	18
Rozhovor	19
Dotazník	20
Testy	21
Význam psychologie pro práci zdravotnických pracovníků	24
2 Základní funkce psychiky	26
Fylogeneze a ontogeneze	26
Reflexní činnost	28
Chování	29
Instinktivní chování	30
Zautomatizované úkony	31
Rozumné chování	32
Společenská podmíněnost psychiky	32
Učení	34
Formy učení	34
Druhy učení	35
3 Osobnost a její utváření	37
Pojem osobnost	37
Rozdíly mezi osobnostmi	38
Utváření osobnosti	39

Vnitřní biologické podmínky	40
Vlivy prostředí	40
Učení a činnosti člověka	41
Vzájemný vliv biologického a společenského působení	41
Motivace	42
Potřeby	43
Cíle	45
Zájmy	46
Uspokojování potřeb v náročných životních situacích	47
Stres	48
Frustrace	50
Deprivace	51
Schopnosti	52
Vlohy	52
Nadání	54
Talent	54
Genialita	54
Druhy schopností	55
Temperament	56
Základní typy temperamentu	57
Typy vyšší nervové činnosti	57
Charakter	60
Rysy charakteru	61
Sebehodnocení	63
Hodnoty a hodnotové orientace	64
Svědomy	64
Závěr kapitoly o osobnosti a jejím utváření	66
4 Psychické procesy a stavy osobnosti	69
Vnímání	69
Vjem	70
Smyslové vnímání	71
Vnímání času a prostoru	72
Sociální vnímání	72
Adaptace	73
Výběrovost vnímání	74
Rozdíly ve vnímání u jednotlivých osob	75
Smyslové klamy	77
Kompenzace nedostatků ve vnímání	79
Paměť	80
Složky paměti	80
Zapomínání	84
Rozpomínání	84
Typy paměti	85
Rozvíjení paměti	86

Představy	88
Představy a vjemy	88
Druhy představ	89
Vzpomínkové představy	89
Asociace představ	89
Změny fyziologických funkcí při vyvolávání představ	90
Fantazie	92
Druhy fantazie	92
Myšlení	94
Tvoření pojmů	95
Osvojování pojmů	95
Vztahy mezi pojmy	96
Myšlenkové operace	97
Řešení problémů	99
Tvůrčí myšlení	101
Řeč	102
Druhy řeči	104
Mluvená řeč	104
Psaná řeč	105
Mimoslovní sdělení	106
Řeč symbolů a obrázkových znaků	107
City	108
Citové protiklady	109
Fyziologický základ citů	109
Projevy citů	110
Společenský význam citů	110
Afekty	111
Nálady	112
Citové vztahy	112
City nižší a vyšší	113
Volní procesy	114
Postoj člověka k plnění úkolů	115
Průběh volního jednání	115
Spojení vůle s jinými psychickými procesy	116
Cvičení vůle	117
Pozornost	118
Přenášení pozornosti	118
Druhy pozornosti	119
Stálost a klesání pozornosti	120
Narušování pozornosti	121
Náměty pro zlepšení soustředěné pozornosti	121
5 Základy sociální psychologie	123
Pojem sociální psychologie a její cíle	123
Socializace osobnosti	123

Činitele vedoucí k socializaci	126
Sociální učení	126
Učení napodobováním	126
Učení pomocí slovní instrukce	127
Učení identifikací	127
Učení pozorováním	128
Učení sociálním posilováním	128
Sociální vnímání	129
Zpracování sociálních informací	130
Chyby v sociálním vnímání	130
Sociální interakce	132
Vyhledávání přítomnosti druhých osob	134
Sociální srovnávání	134
Vyhledávání samoty	134
Sociální izolace	136
Sociální komunikace	137
Formy komunikace	137
Několik rad pro vedení komunikace	138
Sociální skupiny	139
Druhy sociálních skupin	139
Postavení členů ve skupině	141
Vliv skupiny na členy	142
Spolupráce ve skupině	146
Klíma ve skupině	146
Rodina	148
Funkční rodiny	148
Problémové rodiny	148
Dysfunkční rodiny	149
Afunkční rodiny	149
Náhradní výchovná péče	149
Psychická deprivace	150
Sociální chování	151
Prosociální chování	151
Nepřátelské chování	153
Vyvolávání konfliktů	155
Poruchy socializace	157
Neschopnost zařadit se do společnosti	157
Závislost na drogách	158
Závislost na alkoholu, patologické hráčství	158
6 Základy pedagogiky	160
Pedagogika a její poslání	160
Pojem, předmět a cíle pedagogiky	160
Pedagogické disciplíny	161
Metody pedagogiky	161

Historie a vývoj výchovy	162
Výchova a vzdělávání v pravěku, starověku a středověku	162
Výchova v novověku	163
Někteří významní pedagogové	163
Potřeba vzdělání pro všechny	166
Výchova	168
Pojem výchova a její poslání	168
Složky výchovy	168
Předpoklady úspěšného výchovného působení	169
Výchovné metody	171
Hra a práce	175
Didaktické zásady	177
Vysvětlování nových pojmů	177
Postup od jednoduchého k složitějšímu	178
Názorné předvádění a opakování činností	178
Individuální přístup	179
Zapojení žáků do výuky	179
Sestra v úloze pedagoga	181
Použití didaktických zásad v ošetrovatelské praxi	181
Příloha	184
Literatura	186